

**ZARZĄDZENIE NR 25/24
WÓJTA GMINY GRÓDEK**

z dnia 30 sierpnia 2024 r.

w sprawie założeń do projektu budżetu gminy Gródek na 2025 r.

Na podstawie art. 30 ust 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609 i 721), w związku z art. 230 ust. 1 i art. 233 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1270, 1273, 1407, 1429, 1641, 1693 i 1872 z 2024 r. poz. 1089) oraz § 1 pkt 1 uchwały Nr II/18/24 Rady Gminy Gródek z dnia 28 maja 2024 r. w sprawie trybu prac na projektem uchwały budżetowej Gminy Gródek, szczegółowości projektu budżetu oraz rodzajów materiałów informacyjnych towarzyszących projektowi budżetu, zarządzam co następuje:

§ 1. Przyjmuję założenia do projektu budżetu gminy Gródek oraz określám kierunki polityki społecznej i gospodarczej na 2025 r., zgodnie z załącznikiem do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Założenia stanowiąc będą podstawę do opracowania projektu budżetu gminy Gródek na rok 2025.

§ 3. Wykonanie zarządzenia powierzam kierownikom i dyrektorom gminnych jednostek budżetowych, dyrektorom instytucji kultury oraz kierownikom poszczególnych referatów organizacyjnych Urzędu Gminy Gródek.

§ 4. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Założenia projektu budżetu oraz kierunki polityki społecznej i gospodarczej gminy Gródek na 2025 r.

I. Wprowadzenie i założenia ogólne

Założenia do projektu budżetu gminy Gródek na 2025 r. zostały opracowane w oparciu o obowiązujące przepisy prawa i akty wewnętrzne, w tym w szczególności:

- ustawę z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 356),
- ustawę z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1270, 1273, 1407, 1641, 1693 i 1872, z 2024 r. poz. 1089)
- uchwałę Rady Gminy Gródek Nr IV/33/24 z dnia 29 sierpnia 2024 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Gródek na lata 202-2027 wraz z prognozą kwoty długu i spłat zobowiązań na lata 2024-2039,
- zobowiązania z lat ubiegłych w zakresie zaciągniętych kredytów i wyemitowanych obligacji komunalnych,
- warunki i skutki finansowe wynikające z zawartych już umów i porozumień,
- bieżący monitoring realizacji budżetu, a zwłaszcza przewidywane wykonanie dochodów i wydatków do końca 2024 r. oraz analiza sytuacji finansowej Gminy,
- planowane pozyskanie środków z Unii Europejskiej w ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027 i z innych źródeł zewnętrznych,

jak również w oparciu o przyjęte przez Rząd założenia do ustawy budżetowej na 2025 r. oraz prognozy podstawowych wskaźników makroekonomicznych skorygowanych o własne analizy związane z perspektywami dla gminy Gródek.

II. Główne kierunki działania gminy Gródek w warunkach ograniczonych możliwości budżetowych

Zgodnie z założeniami projektu budżetu państwa na 2025 r., polityka gospodarcza rządu będzie nakierowana na wzmacnianie potencjału polskiej gospodarki po kryzysie energetycznym przy uwzględnieniu nowych wytycznych Unii Europejskiej dotyczących polityk budżetowych i krajowych ram fiskalnych. W przyszłym roku wzrost PKB ma osiągnąć poziom **3,7%**. Prezentowany scenariusz makroekonomiczny jest zgodny z prognozą przedstawioną w kwietniu w Wieloletnim Planie Finansowym Państwa na lata 2024-2027, a więc uwzględniająca dane i wiedzę o stanie i perspektywach gospodarki na moment opracowywania WPF na koniec marca 2024 r. Założenia, w tym dotyczące sytuacji na rynkach eksportowych, kształtowania się cen surowców, kursów walutowych oraz realizacji projektów zapisanych w Krajowym Planie Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), pozostają niezmienione w stosunku do prognozy WPF.

Wzrost realnego PKB w 2025 r. wyniesie **3,7%**. Przewiduje się, że po spowolnieniu tempa wzrostu gospodarczego w ubiegłym roku, w bieżącym w roku nastąpi jego ożywienie. Wpływ na to będzie miała spadająca inflacja (w ujęciu całorocznym), powrót do wyraźnie dodatniej dynamiki płac realnych wspieranej przez podwyżki płacy minimalnej oraz wynagrodzeń w sektorze publicznym. Czynniki dodatkowo pobudzającymi wzrost PKB będą rozpoczęte realizacje inwestycji w ramach KPO. Inwestycje te będą znacząco stymulować gospodarkę również w 2025 r., kiedy to PKB zwiększy się o 3,7%.

Spżycie prywatne w 2024 r. wzrośnie realnie o 3,5%. Wraz z poprawą ogólnej sytuacji gospodarczej, waloryzacją świadczenia „500+” do 800 zł, podwyżkami płacy minimalnej w sektorze publicznym oraz innymi stosowanymi instrumentami polityki fiskalnej (m.in. niższymi stawkami VAT w 1 kwartale br., mrożeniem cen energii do połowy roku) dochody do dyspozycji gospodarstw domowych będą wyraźnie rosnać co przełoży się zarówno na wzrost konsumpcji, jak i wzrost stopy oszczędności. W 2025 r. spżycie prywatne wzrośnie w podobnej skali – o 3,6%. Będzie to skutkiem działań podjętych w poprzednim roku oraz utrzymywania dobrej koniunktury w gospodarce oraz na rynku pracy.

Ogólne ramy działania Gminy w przyszłych latach oraz finansowe i rzeczowe instrumenty ich osiągnięcia zostały określone w Wieloletniej Prognozie Finansowej. Budżet na 2025 rok i w latach następnych musi być wykonywany przy założeniu konsekwentnej realizacji strategicznych celów i wyzwań polityki budżetowej przy stopniowej redukcji niedoboru budżetowego i ograniczeniu przyrostu zadłużenia, ale w sposób niezagrażający rozwojowi Gminy. Z pewnością celem strategicznym jest ograniczenie przyrostu zadłużenia, chociażby przez stale rosące koszty kredytu w postaci ciągle wysokich stóp procentowych NBP. Nadal niezbędne będzie utrzymanie dyscypliny z zakresie wydatków budżetowych, w szczególności wydatków bieżących. Kontynuowane będą

działania optymalizujące gospodarowanie ograniczonymi środkami finansowymi, m.in. poprzez oszczędności, racjonalizację i uelastycznienie wydatków oraz poprzez optymalizację dochodów.

III. Założenia ogólne

Przy konstruowaniu projektu budżetu gminy Gródek na 2025 r. należy:

- 1) uwzględnić obowiązujące obecnie przepisy prawa w odniesieniu do zadań i sposobu finansowania gminy, w tym w szczególności ustawy o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 r.,
- 2) uwzględnić założenia przyjęte w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy na lata 2024-2039 w części dotyczącej 2025 r.,
- 3) dokonać weryfikacji realizowanych zadań, ich zakresu oraz sposobu ich realizacji mającej na celu ograniczenie poziomu wydatków bieżących (racjonalizacja wydatków) oraz podjąć intensywne czynności zmierzające do ograniczenia kosztów realizacji zadań bieżących (wydatków bieżących), zwłaszcza związanych z zadaniami o charakterze fakultatywnym i kosztami administracyjnymi, z wyłączeniem wydatków kontynuowanych i obligatoryjnych związanych z obsługą długu, wydatków wynikających z zawartych umów, wydanych decyzji, pozwoleń, itp. tak, by ich kwota nie była znacząco wyższa niż w roku 2024, podejmować działania w celu wykonywania zadań przy współudziale i finansowaniu ich przez inne podmioty zewnętrzne,
- 4) unikać zaciągania zobowiązań dłużnych, tj. **poręczeń i gwarancji**, które powodowałyby zwiększenie aktualnie osiągniętego wskaźnika długu w relacji do dochodów i utrzymanie wskaźnika obsługi długu na możliwie niskim poziomie z uwagi na ryzyko związane z prognozą dochodów i podwyższone ryzyko zmienności na rynkach finansowych,
- 5) stale monitorować i analizować sytuację finansową gminy, w tym dokonywać analizy założeń pod kątem zachowania stabilności finansowej gminy, takich parametrów budżetowych jak:
 - wysokość deficytu,
 - wynik operacyjny rozumiany jako różnica między dochodami a wydatkami bieżącymi w kontekście przepisu art. 242 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, który wprowadził zasadę bilansowania się budżetu operacyjnego począwszy od 2011 r.,
 - poziom zadłużenia w aspekcie obowiązujących i przyszłych norm ostrożnościowych,
 - koszty obsługi długu w kontekście znaczącego wzrostu stóp procentowych w związku z sytuacją na rynkach finansowych,
- 6) uwzględnić przewidywane przez Ministerstwo Finansów kierunki rozwoju sytuacji gospodarczej w kraju oraz prognozowane parametry makroekonomiczne przedstawione w dokumentach rządowych, w tym w Założeniach do projektu budżetu państwa na 2025 r.,
- 7) przeprowadzić analizę przewidywanych zmian w przepisach pod kątem ich wpływu na sytuację finansową Gminy w 2025 r. i w kolejnych latach,
- 8) uwzględnić planowane pozyskanie środków z Unii Europejskiej w ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027, jak też środków z innych programów pomocowych na dofinansowanie projektów inwestycyjnych i tzw. projektów „miękkich”,
- 9) zmaksymalizować pozyskiwanie dochodów z majątku gminy, w tym z tytułu sprzedaży majątku, optymalizować dochody, tj. wykorzystywać wszystkie możliwe źródła dochodów niezbędnych do finansowania swej działalności, zwiększyć ściągальność należności budżetowych, prowadzić racjonalną gospodarkę w zakresie gromadzenia dochodów ze sprzedaży majątku, rzeczy, praw oraz świadczonych usług,
- 10) wyeliminować finansowanie zadań nie będących zadaniami własnymi samorządu,
- 11) uwzględnić przewidywane zmiany czynników wewnętrznych, w tym lokalnej polityki w zakresie podatków i opłat, kształtowania cen usług komunalnych świadczonych przez Zakład Gospodarki Komunalnej, zmiany dotyczące zarządzania majątkiem gminy pod względem ograniczania kosztów oraz dbania o podniesienie efektywności zarządzania zasobem: optymalizacja dochodów z opłat i taryf, optymalizacja dochodów z podatków lokalnych w ramach ustawowych stawek maksymalnych.

Oszczędności związane z niższymi ofertami cenowymi w stosunku do kwot zaplanowanych nie podlegają dowolnemu podziałowi.

Zakłada się, że podstawą projektu budżetu na 2025 r. będą parametry makroekonomiczne m.in. założenia do projektu ustawy budżetowej na 2025 r. określone przez Radę Ministrów na posiedzeniu w maju 2024 r. Zgodnie z Założeniami projektu budżetu państwa na rok 2025 polityka gospodarcza będzie nakierowana na wzmocnienie potencjału polskiej gospodarki po kryzysie energetycznym wywołanym przez rosyjską agresję na Ukrainę, przy uwzględnieniu dbałości o średniookresową stabilność zadłużenia publicznego oraz

uwzględnieniu aktualnych wytycznych instytucji UE dotyczących polityk budżetowych i krajowych ram fiskalnych.

Zgodnie z wytycznymi Komisji Europejskiej w przyszłym roku należy skupić się na kontroli tempa wzrostu wydatków bieżących, przy priorytetowym traktowaniu wydatków inwestycyjnych.

Propozycja średniorocznych wskaźników wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej na rok 2025 oraz informacja o prognozowanych wielkościach makroekonomicznych stanowiących podstawę do opracowania projektu ustawy budżetowej na rok 2025 przewidują - tak jak w latach poprzednich - przeznaczenie dodatkowych środków na wzrost funduszu wynagrodzeń na poziomie prognozowanej na 2025 r. średniorocznej dynamiki cen towarów i usług konsumpcyjnych - **6,6%**, przy zachowaniu indeksacji dla poszczególnych grup pracowniczych.

Na potrzeby projektu budżetu państwa na 2025 r. przyjęto następujące wskaźniki makroekonomiczne:

- dynamika realna PKB - **3,7%**,
- średnioroczna dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych (inflacja) - **4,1%**,
- dynamika nominalna przeciętnego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej -**7,1%**.

Od 1 stycznia 2025 r. minimalne wynagrodzenie najprawdopodobniej wzrośnie do kwoty **4.626 zł brutto**.

Minimalna stawka godzinowa, której wysokość powiązana jest ze wzrostem minimalnego wynagrodzenia również wzrośnie. Od stycznia 2025 roku wyniesie **30,20 zł**.

Projekt budżetu Gminy na rok 2025 będzie sporządzony w cenach bieżących. Działania oszczędnościowe i racjonalizujące wydatki bieżące muszą być w 2025 r. kontynuowane. W związku z koniecznością spłaty wyższych rat zadłużenia, możliwości inwestycyjne Gminy zostaną obniżone. Za strategiczne kierunki polityki społecznej i gospodarczej na 2025 r. w dalszym ciągu uznaje się:

- 1) poprawę zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy poprzez budowę i modernizację dróg publicznych wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz mostów,
- 2) poprawę jakości gminnego środowiska naturalnego poprzez aktywne wspieranie inwestycji związanych z gospodarką wodno- kanalizacyjną, oczyszczaniem ścieków, dostarczaniem ciepła,
- 3) modernizację infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej i społecznej, w tym użyteczności publicznej,
- 4) poprawę jakości życia mieszkańców poprzez modernizację i rozbudowę sieci oraz infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej,
- 5) dążenie do optymalnego zaspokojenia potrzeb mieszkańców w zakresie opieki zdrowotnej, bezpieczeństwa publicznego i pomocy społecznej oraz utrzymania porządku i czystości w gminie,
- 6) dążenie do maksymalnego zwiększenia dochodów ze środków pomocowych i innych źródeł zewnętrznych,
- 7) zwiększenie udziałów wydatków majątkowych w wydatkach ogółem, ograniczenie wydatków bieżących,
- 8) podjęcie działań zmierzających do poprawy istniejącego stanu gminnego zasobu lokalowego, a tym samym zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych gminy w zakresie lokali socjalnych i komunalnych,
- 9) dążenie do rozwoju przedsiębiorczości w gminie poprzez podejmowanie inicjatyw zachęcających przedsiębiorców do rozpoczynania działalności na terenie gminy, dalszego inwestowania i rozszerzania działalności.

IV. Obecna sytuacja finansów gminy Gródek

Wieloletnia Prognoza Finansowa, przyjęta uchwałą Rady Gminy na lata 2024-2027 wraz ze zmianami, obejmująca prognozę kwoty długu i spłat zobowiązań na lata 2024-2039 wskazuje, że najważniejsze dla władz Gminy, w tym okresie, jest realizacja zadań inwestycyjnych współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych. Nadal priorytetem dla jednostki jest poprawa infrastruktury drogowej zarówno w zakresie dróg gminnych, jak również w ramach współpracy w zakresie dróg powiatowych, a ponadto poprawa dostępności do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, oraz wyprowadzenie ze stanu kryzysowego wytyczonych obszarów zdegradowanych m.in. poprzez poprawę jakości usług społecznych i kulturalnych, rewitalizację i integrację społeczną, a w efekcie poprawę warunków życia mieszkańców gminy poprzez realizację zadań ukierunkowanych na integrację mieszkańców z grupami wrażliwymi, rozwój usług oświaty, kultury i oferty sportowo-rekreacyjnej, wzrostu aktywności i integracji społecznej, rozwoju kompetencji zawodowych mieszkańców oraz wzrostu poczucia bezpieczeństwa.

W roku 2023 wykonanie budżetu gminy zamknęło się deficytem w wysokości 1.358.398,49 zł, przy zaplanowanym w kwocie 2.896.728,24 zł. Stan zadłużenia na koniec 2023 r. wyniósł 8.636.642 zł, natomiast w relacji do dochodów wykonanych ogółem stanowi 21,45 %.

Korzystną sytuacją przy konstruowaniu budżetu gminy na 2025 r. byłoby, gdyby w 2024 r. pozostały wolne środki w budżecie, które można przeznaczyć na zaplanowane na 2025 r. rozchody w kwocie 635.000 zł z tytułu spłat rat kredytów długoterminowych i wykup obligacji oraz na wydatki inwestycyjne, w tym na udział w zadaniach współfinansowanych ze środków unijnych.

Mając na uwadze spełnienie indywidualnego wskaźnika spłaty wynikającego z art. 243 ustawy o finansach publicznych, Gmina Gródek realizuje działania mające na celu spełnienie wymogów wynikających z ustawy poprzez m.in. redukcję zadłużenia i kosztów jego obsługi. Niestety rok 2024 to w dalszym ciągu znaczący wzrost kosztów obsługi długu ze względu na wysokie poziomy stóp procentowych, co przełożyło się na wysokość spłacanych odsetek.

Trudne decyzje w zakresie zwiększenia zadłużenia mogą zwiększyć szansę na wykorzystanie dostępnego finansowania z UE oraz funduszy krajowych, jednak zwiększanie poziomu zadłużenia wpływa na zwiększanie wydatków na koszty jego obsługi, a tym samym niekorzystnie wpływa na wskaźnik spłaty.

Organy gminy mając na względzie postanowienia o bezwzględny zakazie uchwalania budżetu, którego realizacja spowoduje naruszenie wskaźnika obliczonego na podstawie art. 243 dokładają wszelkich starań mających na celu obniżenie wysokości zadłużenia oraz zmierzających do obniżenia planowanych wydatków bieżących, w tym na koszty obsługi zadłużenia. Dlatego w dalszym ciągu szczególny nacisk kładzie się na oszczędności we wszystkich rodzajach wydatków bieżących. Nie dotyczy to tzw. wydatków sztywnych związanych, np. z pomocą społeczną oraz zobowiązaniami wynikającymi z już zawartych umów długoterminowych, czy wspomnianymi powyżej, kosztami obsługi długu.

Na obecnym etapie planowania jednostki samorządu terytorialnego nie posiadają wystarczającej wiedzy o możliwości pozyskania środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej czy też Krajowego Planu Odbudowy, jednakże do priorytetów w zakresie wydatków inwestycyjnych należy zaliczyć:

- możliwość pozyskania środków z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg,
- możliwość pozyskania środków z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych czy w ramach rządowego programu "Polski Ład"
- możliwość pozyskania środków z Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO)
- pozyskanie środków z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- kontynuacja współpracy z Zarządem i Radą Powiatu Białostockiego w zakresie dróg powiatowych,
- podjęcie działań rewitalizacyjnych na terenie Gminy Gródek.

Strategicznym wyzwaniem w 2025 r. i w kolejnych latach nadal będzie generowanie odpowiednich środków na inwestycje. W tym celu konieczne będzie zachowanie zarówno na etapie planowania, jak i realizacji budżetu odpowiednich relacji między dochodami i wydatkami bieżącymi, tak by możliwe **było wygospodarowanie nadwyżki operacyjnej rozumianej jako dodatnia różnica między tymi kategoriami**. Zachowanie równowagi budżetowej w zakresie działalności operacyjnej od 2011 r. jest – zgodnie z ustawą o finansach publicznych – warunkiem koniecznym do uchwalenia budżetu jednostki samorządu terytorialnego. Poprawa wyniku operacyjnego w horyzoncie kilkuletnim i stopniowy powrót salda budżetu bieżącego do poziomu uzyskiwanego w okresie sprzed spowolnienia gospodarczego będzie istotnym wyzwaniem dla Gminy.

Zdolność do uzyskiwania dodatnich wyników operacyjnych jest również ważna z punktu widzenia utrzymania wysokiego potencjału w zakresie pozyskiwania środków z UE. Ponadto poziom nadwyżki operacyjnej kształtować będzie w istotny sposób poziom wiarygodności kredytowej Gminy Gródek, a poprawa wyników operacyjnych i finansowych, odpowiedni poziom środków do realizacji zadań bieżących i majątkowych, odpowiednia płynność finansowa, obniżenie poziomu zadłużenia oraz optymalne zarządzanie budżetem przy zachowaniu dyscypliny finansowej podnoszą ogólną ocenę stanu gospodarki finansowej Gminy.

V. Założenia w zakresie planowania dochodów Gminy

Planowane na 2024 r. dochody budżetowe w kwocie 45.249.948,97 zł zostały zrealizowane w okresie pierwszego półrocza w kwocie 23.078.653,35 zł, co stanowi 51% planu rocznego. Z planowanych dochodów bieżących w kwocie 34.100.336,03 zł w ciągu sześciu miesięcy uzyskano 18.932.781,04 zł, co stanowi 55,52% planu. W zakresie dochodów majątkowych realizacja w tym samym okresie wyniosła 4.145.872,31 zł wobec planu rocznego 11.149.612,94 zł i stanowi 37,18%. Obecnie zagrożenie co do poziomu wykonania dotyczą stopnia realizacji planu dochodów majątkowych, zwłaszcza z ich sprzedaży, w związku z utrzymywaniem się ograniczonego popytu, a co za tym idzie, liczby zawieranych transakcji. Element niepewności dotyczy również stopnia realizacji dochodów z podatku od czynności cywilno-prawnych, które wykazują znaczną podatność na zmiany w koniunkturze gospodarczej. Wpływy z tego podatku są uzależnione od ilości i wartości transakcji podlegających temu podatkowi, zawieranych w szczególności na rynku obrotu nieruchomościami. Jak zwykle

istnieje również ryzyko wykonania dochodów z podatków lokalnych z uwagi na znaczne zaległości, mimo ciągłych działań egzekucyjnych w tej sferze.

Trudne do przewidzenia są również dochody z tytułu dofinansowania projektów realizowanych przy udziale środków z UE, bowiem ich pozyskanie zależy od zakwalifikowania składanych przez Gminę wniosków przez instytucje powołane do ich weryfikacji, a także od terminów realizacji projektów, w przypadku gdy uzyskają dofinansowanie, i późniejszej weryfikacji i kontroli realizacji projektu w wyniku złożenia wniosku o płatność.

Można przypuszczać, że poprawa sytuacji ekonomicznej rodzin poprzez zwiększenie wysokości rządowego programu 800+ przyniesie wymierne korzyści również w zakresie regulowania danin publicznych, co przełoży się na skuteczniejszą ściągalność zaległych należności podatkowych od osób fizycznych. W zakresie podatków i opłat lokalnych, szczególnie w podatku od nieruchomości zakłada się wykorzystanie możliwości dochodowych określonych przez ustawę o podatkach i opłatach lokalnych tj. rozważenie przez organ stanowiący wzrostu stawek w podatku od nieruchomości na 2025 rok. Decyzja organu stanowiącego o wysokości przyjętych stawek podatków lokalnych jest czynnikiem wpływającym na wysokość dochodów własnych gminy, a obniżenie górnych stawek podatkowych nie jest uzupełnianie w ramach subwencji ogólnej. Ustalenie ostatecznej kwoty planowanych na 2025 r. dochodów budżetowych nastąpi na podstawie:

- 1) przewidywanego wykonania dochodów budżetowych w 2024 r. (w tym udziałów w podatku dochodowym od osób prawnych, podatków przekazywanych przez urzędy skarbowe) w oparciu o analizę bieżących wyników realizacji budżetu,
- 2) zestawienia majątku gminy przeznaczonego do sprzedaży, dzierżawy i wieczystego użytkowania oraz na podstawie zawartych umów najmu, dzierżawy, użytkowania wieczystego z uwzględnieniem stopnia realizacji tych dochodów w latach poprzednich,
- 3) podstawą kalkulacji dochodów z opłat za gospodarowanie odpadami będzie ilość osób, które złożyły deklaracje wymiarowe na dzień 15.10.2024 r., z uwzględnieniem proponowanych stawek opłat oraz planowanych ulg i zwolnień w opłacie. Ponadto, od 1 listopada 2024 r. planowana jest zmiana stawki opłaty za gospodarowanie odpadami, zarówno dla mieszkańców jak i nieruchomości niezamieszkałych.
- 4) wysokości planowanych dochodów z opłaty planistycznej, adiacenckiej oraz za zajęcie pasa drogowego, powinna uwzględniać przewidywane wpływy wynikające z wydanych decyzji wymiarowych,
- 5) określonego wskaźnika inflacji,
- 6) analizy przepisów podatkowych, jakie będą obowiązywały w 2025 r., zarówno w obszarze podatków i opłat lokalnych, jak i w zakresie podatków dochodowych, w których gmina ma udział wraz z budżetem państwa, oraz w oparciu o prognozowane stawki podatków i opłat lokalnych,
- 7) planowanych zmian systemowych w podatkach, w tym zwolnienia z podatków lokalnych i inne ulgi,
- 8) dochody z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż alkoholu szacuje się na podstawie ilości zezwoleń na czas nieokreślony oraz przewidywanej ilości zezwoleń na sprzedaż jednorazową,
- 9) dotacje celowe (w tym pomoc finansową) uzyskane od innych jednostek samorządu terytorialnego – na podstawie obowiązujących zapisów porozumień i umów,
- 10) informacji uzyskanych z Ministerstwa Finansów o wielkościach poszczególnych części subwencji ogólnej oraz o prognozowanych wpływach z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych, z Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego i Krajowego Biura Wyborczego Delegatury w Białymstoku o przyznanych kwotach dotacji celowych,
- 11) zaliczki i refundacje ze środków Unii Europejskiej należy ustalić z uwzględnieniem planowanych terminów składania wniosków o płatność oraz wynikającego z umowy, czasu ich weryfikacji i poświadczenia przez Instytucję Zarządzającą.

W przypadku ustawowych zmian w kształtowaniu dochodów jednostek samorządu terytorialnego, prognozowane kwoty i struktura również ulegną zmianie. Obecnie procedowana jest duża zmiana w zakresie dochodów jednostek samorządu terytorialnego. Najważniejsze założenia reformy finansów jednostek samorządu terytorialnego:

- wzmocnienie i ustabilizowanie finansów JST poprzez zwiększenie ich dochodów własnych;
- każdy samorząd będzie miał zagwarantowane wyższe dochody niż obecnie, tj. nie mniej niż 4 proc., ale nie więcej niż 10 proc.;
- zmniejszenie wpływów zmian podatkowych na dochody podatkowe JST;
- dochody podatników będą podstawą naliczania dochodów JST z udziału w PIT i CIT - dochody JST nie będą zależały od zmian w systemie podatkowym, ale od tego, jakie dochody mają mieszkańcy;
- do bazy naliczania dochodów JST z udziału w PIT i CIT będą wliczane dochody z podatku zryczałtowanego od przychodów

ewidencjonowanych;

- naliczanie potrzeb finansowych samorządów (takich jak potrzeby wyrównawcze, potrzeby oświatowe, potrzeby rozwojowe, potrzeby ekologiczne, potrzeby uzupełniające), zamiast obecnych części subwencji ogólnej;

- wydzielenie miast na prawach powiatu jako oddzielnej kategorii JST.

VI. Wydatki budżetowe

Zasadniczy wpływ na wysokość wydatków budżetowych będzie miała tzw. stabilizująca reguła wydatkowa, która wyznacza nieprzekraczalny limit wydatków dla organów i jednostek finansów publicznych, w tym dla budżetu państwa.

Priorytetem będzie realizacja zarówno w 205 r., jak i w latach kolejnych projektów, a w szczególności inwestycyjnych, finansowanych przy udziale środków z budżetu UE w ramach alokacji z perspektywy finansowej 2021-2027. Realizacja zadań musi się jednak odbywać przy zachowaniu równowagi między potrzebami rozwojowymi Gminy, a możliwościami budżetowymi.

Wydatki na 2025 r. prognozowane są w warunkach ograniczonych możliwości finansowych. Konieczna jest konsekwentna racjonalizacja wydatków bieżących, która pozwoli na optymalizowanie środków finansowych przeznaczonych na rozwój Gminy. Ograniczenia dla wydatków bieżących w latach poprzedzających, w roku 2025 i w kolejnych latach, wynikają z konieczności respektowania począwszy od 2011 r., w warunkach obniżonych możliwości dochodowych Gminy, zasady zrównoważonego budżetu bieżącego wyrażonej w art. 242 nowej ustawy o finansach publicznych z 27.08.2009 r.

Zakłada się, że w wyniku kontynuowanych działań efektywnościowych i racjonalizujących wydatki Gminy, ogółem wydatki w 2025 r. zostaną ograniczone w stosunku do planowanych w roku bieżącym przy pełnym zabezpieczeniu finansowym wydatków m.in. na obsługę długu. Podstawowym zadaniem, któremu należy podporządkować wydatki w 2025 r. są nadal cele dotyczące między innymi:

- 1) dążenia do większej efektywności wykorzystania środków finansowych przeznaczonych na realizację zadań własnych gminy poprzez gospodarowanie w sposób racjonalny, celowy i oszczędny, z uwzględnieniem w pierwszej kolejności zadań zleconych, obligatoryjnych oraz zadań kontynuowanych i wynikających z zawartych umów, porozumień,
- 2) zapewnienia prawidłowego funkcjonowania obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej i społecznej oraz zaspokojenie bieżących potrzeb mieszkańców,
- 3) utrzymania standardu istniejącej bazy majątkowej,
- 4) realizacji części zadań przy współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- 5) stymulowania rozwoju gospodarczego gminy zgodnie z kierunkami polityki społecznej i gospodarczej,
- 6) rozwój gminy poprzez realizację zadań inwestycyjnych, zwiększenie ich udziału w wydatkach ogółem.

Priorytet w wydatkach stanowią będą zadania, dla których już zostały zawarte bądź zostaną zawarte umowy oraz porozumienia o ich współfinansowaniu ze środków Unii Europejskiej. Głównym kryterium przy planowaniu wydatków będzie:

- 1) zabezpieczenie wydatków stałych: wynagrodzeń, pochodnych od wynagrodzeń, kosztów obsługi długu w związku z zaciągniętymi w poprzednich latach długoterminowymi zobowiązaniami z tytułu kredytów i wyemitowanych obligacji.
- 2) realizacja przedsięwzięć wieloletnich, które zostały uwzględnione w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Gródek na lata 2024-2027 w części dotyczącej 2025 r.,
- 3) wysokość dotacji dla podmiotów realizujących zadania własne gminy będzie utrzymana na poziomie nie wyższym niż w roku 2024 po zmianach, powiększona o wskaźnik inflacji,
- 4) pokrycie ewentualnych zobowiązań z roku 2024 oraz zadania kontynuowane, w wielkościach wynikających z zawartych z wykonawcami umów oraz porozumień z jednostkami samorządu terytorialnego,
- 5) pokrycie ewentualnych zobowiązań wynikających z umów związanych z zapewnieniem ciągłości działania Gminy, zawartych na podstawie upoważnień zapisanych w uchwale budżetowej i w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Gródek na lata 2024-2027,
- 6) uwzględnienie wydatków związanych z wydanymi decyzjami administracyjnymi i orzeczeniami sądowymi,
- 7) wykupienie nieruchomości dla potrzeb sprawnego przeprowadzenia procesów inwestycyjnych Gminy oraz stworzenia oferty inwestycyjnej,

- 8) uwzględnienie wydatków w związku z przekazanymi i planowanymi do przekazania w przyszłym roku do użytkowania i do bieżącego utrzymania inwestycjami,
- 9) w budżecie gminy Gródek na 2025 r. nie wyodrębnia się środków stanowiących fundusz sołecki, zgodnie z uchwałą Nr LVII/511/24 Rady Gminy Gródek z dnia 20 marca 2024 r. w sprawie nie wyrażenia zgody na wyodrębnienie w budżecie Gminy Gródek na 2025 r. środków stanowiących fundusz sołecki.

Obniżenie możliwości finansowych budżetu ze względu na ograniczone dochody wymaga od dysponentów zwiększania efektywności gospodarowania środkami publicznymi, w szczególności w obszarach, które generują najwyższe koszty bieżące.

Konieczne będzie utrzymanie zwiększonej dyscypliny budżetowej w zakresie tej kategorii wydatków, m.in. poprzez rygorystyczne respektowanie zasady oszczędności zdefiniowanej w ustawie o finansach publicznych jako uzyskiwanie najlepszych efektów z danych nakładów. W tym celu należy przede wszystkim szczególnie przeanalizować ponoszone wydatki na koszty administracyjne, m.in. ograniczyć do wyłącznie niezbędnych sytuacji używanie przez pracowników własnych środków transportu do realizacji zadań służbowych, skrupulatnie analizować konieczność zlecenia realizacji zadań na podstawie umów cywilno-prawnych, ograniczyć wydatki na zakupy administracyjne, egzekwować od pracowników pełne wykorzystywanie przysługujących urlopów i wypracowanych nadgodzin, tak aby nie było konieczności wypłacania ekwiwalentów, rozważyć przeprowadzenie wspólnego z jednostkami organizacyjnymi postępowania na zamówienie publiczne zakupu materiałów lub usług w celu uzyskania korzystniejszej ceny, przeanalizowanie wysokości cen, stawek i taryf obecnie obowiązujących na zakup materiałów, wyposażenia i usług pod kątem znalezienia korzystniejszej cenowo i jakościowo oferty, ograniczenie zakupu materiałów, wyposażenia i usług do niezbędnego minimum, ale bez zagrożenia dla realizacji i jakości realizowanych statutowych zadań, wypracować procedury i podjąć czynności w celu wyeliminowania szkód w majątku Gminy oraz wypłaty odszkodowań z budżetu Gminy. W warunkach ograniczonych możliwości budżetowych, oraz w związku z dążeniem do maksymalizacji środków na inwestycje, konieczne jest utrzymanie wydatków bieżących na co najmniej stałym poziomie, czyli z założeniem realnego spadku ich wartości, jak również konieczna jest konsekwentna racjonalizacja wydatków bieżących, która pozwoli na optymalne wykorzystanie środków finansowych przeznaczonych na rozwój przy jednoczesnym stopniowym zmniejszaniu długu gminy.

Są to warunki niezbędne dla utrzymania stabilności finansowej gminy w 2025 r. i w latach następnych. Rozpoczęty w latach poprzednich proces ograniczania dla wydatków bieżących musi być kontynuowany w 2025 r. i w latach następnych. Przewiduje się więc, że przy wzroście cen o wskaźnik inflacji i jednoczesnym utrzymaniu wydatków gminy ogółem w 2025 r. na poziomie zbliżonym do wykonania 2024 r., przy pełnym zabezpieczeniu finansowym wydatków obligatoryjnych związanych np. z obsługą długu, czy zawartymi umowami, wydanymi decyzjami i przy generalnym założeniu utrzymania co najmniej dotychczasowego zakresu i poziomu usług publicznych świadczonych przez gminę na rzecz mieszkańców.

Wobec powyższego, planując środki na 2025 r. należy kierować się zasadą gospodarności, celowości oraz oszczędności zdefiniowanej w ustawie o finansach publicznych, jako uzyskiwanie najlepszych efektów z danych nakładów, wydatki rzeczowe powinny być planowane na poziomie przewidywanego wykonania w roku 2024, pomniejszonego o jednorazowe zdarzenia, a ponadto:

- 1) należy podjąć działania przeciwdziałające wydatkom z tytułu kar i odszkodowań dla osób fizycznych i prawnych, zwłaszcza w zakresie gospodarki gruntami i nieruchomościami,
- 2) w zakresie zadań realizowanych w ramach wydatków bieżących i dotacji (z wyłączeniem dotacji dla niepublicznych placówek oświatowych oraz dodatków mieszkaniowych) zakłada się utrzymanie poziomu z 2024r.,
- 3) zakłada się, że zaproponowane przez jednostkę kwoty zmniejszeń wydatków bieżących przeznaczone zostaną na nowe, wskazane przez jednostkę inwestycje,
- 4) przy planowaniu wydatków na remonty i modernizacje należy sporządzić szczegółową kalkulację, zawierającą m.in. zakres prac, szczegółowy kosztorys, uzasadnienie ich poniesienia, spodziewane efekty; w przypadku tych wydatków należy również dokonać ich podziału na wydatki o charakterze bieżącym i majątkowym (poprzez wydatki majątkowe należy rozumieć wydatki sklasyfikowane w paragrafach wydatków 6010-6809 i są to wydatki związane z zakupem, powstaniem, wytworzeniem, budową, przebudową środka trwałego o wartości powyżej 10.000 zł, które dodają nowe funkcje, powiększają obiekt, natomiast poprzez wydatki bieżące należy rozumieć remonty (klasyfikowane w szczególności w paragrafie 427), które służą odtworzeniu cech, funkcji obiektów i urządzeń),
- 5) wyboru zadań przy konstruowaniu budżetu - zarówno w części bieżącej, jak i majątkowej - należy dokonywać biorąc przede wszystkim pod uwagę:
 - pokrycie ewentualnych zobowiązań z 2024 r. oraz zadania kontynuowane, w wielkościach wynikających z zawartych z wykonawcami umów oraz porozumień z jednostkami samorządu terytorialnego,

- zadania kontynuowane, na realizację których zaciągnięto zobowiązania podpisując umowy wieloletnie z wykonawcami/dostawcami towarów i usług,
 - przy wyborze zadań inwestycyjnych należy kierować się głównie wykazem zadań ujętych w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy
 - możliwość uzyskania dofinansowania ze źródeł zewnętrznych - w szczególności pochodzących z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej,
 - zadania mające szczególne znaczenie dla rozwoju gminy i poprawy jakości życia jej mieszkańców,
 - zadania, które zapewnią niezbędne usługi zaspokajające potrzeby dużej liczby mieszkańców,
 - planowane dochody z tytułu opłat za wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych powiększone ewentualnie o niewykorzystane środki z lat ubiegłych, należy przeznaczyć w całości na zadania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na terenie gminy Gródek,
 - wydatki na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami, jak również zadania realizowane na podstawie porozumień zostaną ostatecznie ujęte w budżecie w wysokości kwot dotacji przyznanych gminie na ten cel (wynikających z zawiadomień organów dotujących),
- 6) wynagrodzenia i pochodne należy zaplanować z uwzględnieniem nominalnego wskaźnika wzrostu zakładanego na poziomie **4,1%** w odniesieniu do aktualnego stanu zatrudnienia oraz ewentualnych zmian organizacyjnych; dodatkowo należy skalkulować środki niezbędne na wypłaty odpraw emerytalnych (rentowych), nagród jubileuszowych, dodatkowego wynagrodzenia rocznego oraz innych wypłat wynikających z przepisów prawa,
- 7) wydatki bieżące na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego utrzymane zostaną na poziomie z 2024 r.

Priorytetem w zakresie dróg i komunikacji będzie dbałość o bezpieczeństwo ruchu na drogach publicznych, co w ramach dostępnych środków finansowych planuje się osiągnąć poprzez m.in. prowadzenie prac remontowych i modernizacyjnych dróg oraz infrastruktury drogowej.

W obszarze edukacji podejmowane będą działania podnoszące standard nauki poprzez stworzenie bogatej oferty edukacyjnej i nowoczesnej bazy dydaktycznej. W miarę możliwości budżetowych Gminy podejmowane będą starania w celu nowoczesnego wyposażenia obiektów oświatowych, zgodnie z potrzebami i wymogami nowoczesnej metodyki kształcenia, a także systematyczne prowadzenie remontów w celu zapewnienia komfortu edukacji i wychowania, oraz bezpieczeństwa, przy uwzględnieniu zmian w systemie oświaty. Natomiast w obszarze edukacji i wspierania rozwoju małego dziecka, priorytetowo traktowane będzie zapewnienie wszystkim dzieciom w wieku 3-6 lat edukacji przedszkolnej na wysokim poziomie, oraz objęcie najmłodszych, niepełnosprawnych dzieci wczesnym wspomaganie rozwoju.

Należy podjąć działania mające na celu optymalizację ponoszonych kosztów, m.in. poprzez:

- projekty oszczędnościowe w zakresie kosztów energii, takie jak modernizacje oświetlenia, termomodernizacje, modernizacje ogrzewania,
- ograniczenie kosztów niezwiązanych bezpośrednio z procesem dydaktyczno-wychowawczym, takich jak koszty sprzątnięcia, przygotowywania posiłków, nadzoru nad posiadaniem przez szkoły majątkiem, na rzecz wydatków ukierunkowanych bezpośrednio na ucznia,
- ograniczenie występowania mało licznych oddziałów w przypadkach, gdy ich koszt działalności w przeliczeniu na ucznia będzie wysoki.

Do zadań priorytetowych w zakresie funkcjonowania i finansowania działalności instytucji kultury oraz upowszechniania kultury, historii i tradycji gminy Gródek nadal należeć będą:

- prowadzenie instytucji kultury oraz wspieranie ich rozwoju i działań artystycznych, a także zadań biblioteki gminnej,
- organizowanie i współfinansowanie znaczących festiwali i imprez lokalnych,
- organizowanie wykorzystania czasu wolnego przez dzieci, młodzież oraz dorosłych mieszkańców gminy, zwłaszcza poprzez organizowanie zajęć rozwijających umiejętności artystyczne oraz w zakresie rozwijania zainteresowań i poszerzania wiedzy,
- rozwój edukacji kulturalnej,
- pogłębianie współpracy z organizacjami pozarządowymi realizującymi działania artystyczne i projekty kulturalne,
- wspieranie inicjatyw upowszechniających dorobek dziedzictwa kulturowego gminy,

- popularyzacja wiedzy o gminie Gródek, w tym jej historii,
- stymulacja działań zmierzających do zwiększenia uczestnictwa w kulturze mieszkańców gminy,
- tworzenie w bibliotekach punktów informacyjnych, zakup nowości wydawniczych.

W celu dostosowania wydatków do możliwości dochodowych Gminy muszą być podjęte działania polegające m.in. na weryfikacji budżetów samorządowych instytucji kultury po dokonaniu szczegółowej analizy działalności tych instytucji.

W ramach zadań pomocy społecznej, działania ograniczające wydatki będą prowadzone przy założeniu utrzymania dotychczasowej jakości świadczonych usług ze względu na wagę znaczenia pomocy społecznej dla najuboższych mieszkańców gminy, których liczba, wobec pogarszającej się sytuacji na rynku pracy, może nadal wzrastać. W dalszym ciągu świadczenia będą ukierunkowane na optymalne zaspokojenie zwiększonego zapotrzebowania na usługi opiekuńcze z powodu starzenia się mieszkańców, zwiększenie pomocy najuboższym mieszkańcom w zakresie środków przeznaczonych na zasiłki celowe w związku ze znacznym wzrostem kosztów utrzymania, wspieranie różnorodnych działań na rzecz walki z ubóstwem, w szczególności pozyskiwania, magazynowania i dystrybucji darów rzeczowych i żywnościowych, realizacja programów z zakresu wsparcia osób i rodzin zagrożonych marginalizacją, w tym między innymi: organizacja specjalistycznego wsparcia dla osób i rodzin bezradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, wspieranie działań na rzecz kształtowania umiejętności ekonomicznych rodzin niezamożnych, realizacja programów na rzecz zapobiegania izolacji i wykluczeniu społecznemu i zawodowemu, organizowanie środowiskowych form wsparcia dla dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym, wspieranie programów profilaktycznych, informacyjno-edukacyjnych i działań w ramach edukacji publicznej oraz ograniczenia rozmiaru ryzykownych zachowań, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży, działania w zakresie pomocy psychospołecznej, psychologicznej, prawnej, pomocy i wsparcia dla osób uzależnionych oraz ich bliskich, a także w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W zakresie kultury fizycznej i sportu priorytetem będzie organizowanie szkoleń i współzawodnictwa sportowego, szczególnie dzieci i młodzieży, obejmujące m.in. imprezy rekreacyjno-sportowe skierowane do mieszkańców gminy Gródek, takie jak festyny i imprezy o charakterze rodzinnym, ogólnodostępne imprezy biegowe, amatorskie turnieje, w grach zespołowych, imprezy promujące Gminę.

Podstawą do sporządzenia projektu planu wydatków inwestycyjnych na 2025 r. jest stan realizacji inwestycji w 2024 r. Planując wydatki majątkowe do realizacji przyjmuje się następujące zasady:

1) wydatki majątkowe dzielą się na dwie grupy:

a) wydatki w ramach Programu Rozwoju Gminy Gródek określające jednocześnie dla każdego programu:

- nazwę programu, jego cel i zadania,
- jednostkę organizacyjną realizującą program,
- okres realizacji i łączne udziały finansowe,
- wysokość wydatków w poszczególnych latach budżetowych,

b) pozostałe wydatki majątkowe, w tym wykupienie gruntów,

2) koncentracji środków na zadania kontynuowane, w tym należy wziąć pod uwagę zawarte kontrakty (umowy) na roboty budowlano-montażowe, trwające procedury przetargowe na wybór wykonawcy na roboty budowlano-montażowe, istniejące uwarunkowania formalno-prawne związane z realizacją zadań, priorytety w zakresie zadań, dla których prowadzone są prace przygotowawcze,

3) współfinansowanie zadań i projektów realizowanych z wykorzystaniem środków z funduszy Unii Europejskiej i z innych źródeł pomocowych,

4) wprowadzania zadań w pełni przygotowanych pod względem prawnym i dokumentacyjnym,

5) zadania związane z wykonaniem dokumentacji technicznej wprowadzane mogą być do planu wydatków z uściśleniem szczegółowej nazwy zadania,

6) należy uwzględnić skutki finansowe rozpoczętych zadań ujętych w budżecie Gminy na 2024 r., jakie wystąpią w budżetach w kolejnych latach.

Zakłada się utworzenie następujących rezerw budżetowych:

- rezerwa ogólna na wydatki bieżące do 1% wydatków ogółem (nie mniej niż 0,1%),

- rezerwa celowa do 5% wydatków ogółem z przeznaczeniem na zarządzanie kryzysowe (nie mniej niż 0,5% wydatków ogółem pomniejszonych o wydatki inwestycyjne, wydatki na wynagrodzenia i pochodne oraz wydatki na obsługę długu).

Mając na uwadze przyjęte założenia do planowania dochodów i wydatków, w tym wysokości wydatków dla poszczególnych tytułów inwestycyjnych, należy oprzeć konstruowanie projektu budżetu na 2025 r. na tendencji zmniejszania wskaźnika zadłużenia, przy jednoczesnym założeniu nie pogarszania się sytuacji finansowej Gminy w stosunku do sytuacji prognozowanej. Spłata zadłużenia następować ma zgodnie z harmonogramem spłaty kredytów i wykupu obligacji.

Zarówno Kierownicy jednostek, jak i wszyscy pracownicy powinni obligatoryjnie zwiększyć efektywność gospodarowania środkami publicznymi, w szczególności w obszarach, które generują najwyższe koszty bieżące. Konieczne będzie konsekwentne realizowanie i utrzymanie zwiększonej dyscypliny budżetowej w zakresie tej kategorii wydatków, m.in. poprzez rygorystyczne respektowanie zasady oszczędności zdefiniowanej w ustawie o finansach publicznych jako uzyskiwanie najlepszych efektów z danych nakładów, tak by w konsekwencji ograniczyć tempo wzrostu wydatków bieżących, by nie przekroczyło ono tempa wzrostu dochodów bieżących. Wypracowanie możliwie wysokiej nadwyżki operacyjnej pozwoliłoby na finansowanie inwestycji bez konieczności zadłużenia gminy. Będzie to wymagało od dysponentów środków zwiększenia efektywności gospodarowania środkami publicznymi, w szczególności w obszarach, które generują najwyższe koszty bieżące.

Ze względu na niepewność wykonania poziomu planowanych dochodów budżetowych niewykluczona będzie weryfikacja planowanych wydatków bieżących jak i majątkowych w trakcie roku budżetowego.